

KMETSKI LIST

Štev. 35.

Ljubljana, 28. avgusta 1940

Leto XXII

Kruh pravice-kmetski kruh

V zadnji številki »Kmetkega lista« smo naglasili, da se sedanja vojna bije za vsakdanji kruh. Pri tem smo obravnavali le vprašanja v svetu brez ozira na naše domače notranje zadeve.

S tem seveda ni rečeno, da za nas tega vprašanja ni. To vprašanje obstoja tudi za nas in je obstojalo vsa leta. Zato smo mi tudi ves čas naglašali, da je

uprašanje kruha

temelj in os vsega našega dela. Sedaj nas veseli, da smo v uglednem in spoštovanem ljubljanskem dnevniku dobili zaveznika, ki se ga po njegovem prejšnjem pisanju nismo nadejali.

Blaga ni dovolj — piše ugledni list — cene rastejo iz dneva v dan in komaj smo pospravili letino, že nam napovedujejo pravcato stradanje v naši kmetijski državi.

Kako je to mogoče? vprašujemo mi. Saj smo vendar ena izmed žitnic Evrope. In mi naj bi stradali?

Nekoč se nam je gospoda z druge strani roga, ko smo naglašali, da je kmet steber in mozeg življenja, danes ista gospoda naglašala, da živimo v kmetijski državi.

Ljudstvo se vprašuje — piše ugledni list, ki ga je sram »liberalnega« imena »narod«, — kje so vzroki, da je prišlo do današnjega stanja in kaj bi se moralo ukreniti, da se ne bi dražil naš vsakdanji kruh. — Posledice bi mogle postati nedogledne in ne daj Bog, da bi do njih prišlo.

Te lepe besede cenimo in spoštujemo tudi mi, dovoljujemo si pa le skromno pripombo, da bi ne bile nikdar potrebne, ako bi se držali pravočasno naših kmetijskih načel. Načela, ki smo jih in jih še danes zastopamo mi, pa niso nikak »puhli liberalizem«, kakor to naši najnovejši zavezniki tako radi naglašajo, ampak so načela St. Radiča, ki je bil v Jugoslaviji

najmočnejši glasnik

prirodnega prava, torej tiste pravice, ki morda ni pisana v knjigah, ampak v večnih zakonih prirode. In priroda je božja tvorba. Ako smo branili in branimo njeno resnico, smo branili in branimo božji zakon. Doslej smo bili zato deležni klofut, kako bo ravnanje po novem spoznanju, bomó videli sproti.

Za danes poslušajmo izvajanja uglednega dnevnika.

Sedaj je prišla nova letina. Vlada je odredila nove cene, ki se gibljejo za pšenico na okoli 250 din za 100 kg, toda po tej ceni noče noben proizvajalec v Vojvodini, ki je za našo državo žitnica, prodati blaga. Toda kaj kmalu se je videlo, da je ta določena cena samo minimalna in da so bile dejanske cene, če je kdo hotel kupiti blago, znatno višje in so že začele rasti iz dneva

v dan. Poznavalci razmer so takoj vedeli, da tudi nove uredbe o novi pšenici ne bodo uredile trga, To se je izkazalo točno. Kmet v Vojvodini ne da pšenice po določenih cenah, temveč samo po znatno višjih, če jo sploh da, kajti večina je sploh ne oddaja, ker so merodajni činitelji toliko »modri«, da so mu dali celo premijo za to, če počaka s prodajo blaga. Ta premija se je glasila tako, da dobi proizvajalec višje cene. Poleg tega so merodajni činitelji poskrbeli, da kmetu v Vojvodini ni bilo treba prodajati blaga, saj smo mu obrok zemljarine, ki drugače zapade 15. avgusta, preložili na 1. november, tako da vojvodinski kmet zaenkrat ne potrebuje gotovine, ampak lahko mirno čaka, ker mu denarja itak ne zmanjka, ko je lani dovolj zaslužil in je tudi letos zaslužil pri prodaji drugih predmetov. Proizvajalec v Vojvodini se je nadalje ustrašil glasov o enotni moki v državi in raje daje samo nekaj svoje pšenice v mline, da dobi lepo belo moko zanjo, z ostalo pšenico pa čaka na višje cene. Tako ne morejo priti mlinci do pšenice, ne meljejo dovolj moke, trgovci ne morejo kupiti moke, nazadnje pa je seveda tudi konzumenti ne morejo dobiti v dovoljni meri. Ni čuda, če so postali tudi konzumenti zbegani in si kupujejo večje zaloge moke, ker računajo na višje cene, pri tem pa ostaja največji revež tisti, ki je bil itak že vedno največji revež, namreč tisti, ki kupuje sproti za sproti zaslužene denarje, ki živi iz rok v usta. To je ogromna večina delavstva v državi, državno in drugo uslužbenstvo in končno tudi mali kmetje v ogromnih predelih države, ki morajo dokupovati pšenično in koruzno moko za svojo prehrano.

Vse to je lepo in prav. Kmet je pač kmet in brani svoje pravice. Naloga tistih, ki kmeta vodijo, pa je v tem, da spravijo njegove osebne zahteve in njegovo prirodno pravo v sklad

socialnimi interesi

naroda ali — recimo — ljudstva, da ne bomo spet proglašeni za »nejevernike«.

Kdo pa je poklican, braniti socialne pravice, ako ne tisti, ki na vodilnem mestu za to brambo odgovarja?! Ne v časopisnih modrovanjih, ampak v delu je treba izpričati načela. Ljudstvo sicer čita to, kar je tiskano v časopisih, občuti pa to, kar ukrepajo odgovorni činitelji. In mi kmetijci — kakor nas blagovolijo z zasmehom imenovati — ne moremo biti odgovorni za to, če je ali če ni pisanje v skladu z dejanji. Samo tam, kjer ves narod sodelu-

je, je mogoče vse njegove predstavnike klicati na odgovor!

Naj nam bo dovoljeno, da iz uglednega dnevnika ponatisnemo še tele odstavke:

Če pogledamo še z drugega vidika, vidimo, da trpe radi sedanjega stanja najbolj ljudje v tako zvanih pasivnih, to je lačnih pokrajinah. To je danes skoro vsa Slovenija, skoro vsa Hrvatska razen nekaj bogatejših okrajev, ki več pridelajo kakor potrošijo, nato še vrbaška, drinska in zetska banovina. Nad polovico vsega prebivalstva v državi mora prenašati sedaj posledice naše tako imenovane »kmetijske« politike, ki pa je stvarno koristila samo kmetu v Vojvodini, škodovala pa kmetu v vsej ostali državi. Ogromen je torej davek, ki ga mora plačevati naš revni narod tujim veleposestnikom v Vojvodini, ki uživajo podporo vseh onih činiteljev, ki vodijo tako zvano »kmečko politiko«. »Kmečka politika«, kakor se izvaja v korist žitorodnih krajev naše države, je sedaj doživela svoj višek in lahko povzroči gospodarske in socialne glavobole, da se bodo prijemale za glavo tudi oni, ki to zagovarjajo, kajti njihova »kmečka politika« je napačno razumela prave kmečke interese in je zato pognala vse v zmedo, iz katere bo treba hitro najti izhod z močno roko.

Uredba od 24. junija, ki je določila, da se morajo prodati presežki pšenice in koruze, v kolikor presejajo lastno porabo, je bila dobra, ni pa dosegla svojega cilja, ker se ni izvajala. Izvajala pa ni zaradi političnega odpora onih, ki hočejo služiti na račun kruha najrevnejših slojev v naši državi. Sicer pa smo tudi sami primerno poskrbeli za to, da se uredba ni izvajala. Od septembra naprej smo cene nadzorovali samo v drugi stopnji, v industriji, ki predeluje surovine, in v trgovini, ki posreduje, pustili pa smo v nemar gibanje cen kmetijskih proizvodov in surovin ob izvozu. Mnjenja smo, da bi pometen in primeren dvig cen kmetijskih pridelkov ne škodoval, da je celo potreben, toda ne sme postaviti na glavo vsega našega gospodarskega in socialnega reda, kar se je sedaj zgodilo.

Za božji čas! Kdo pa vodi to »kmečko« politiko? Slovenski kmetijci? Pred časom je bilo rečeno, da jih ni. Niti v razpuščenem parlamentu niti v senatu niti nikjer na odgovornem mestu nimajo nobenega svojega predstavnika! Kako potem pride spoštovani »Slovenec« do tega, da nam bere levite za nekaj, kjer nas sploh ni zraven?!

»Potrebujemo reda«, piše »Slovenec«. Mi to naglašamo vsa leta. In ves čas vemo, da je krik po redu potreben tam, kjer reda ni.

Trocki ubit

Znani revolucionar in boljševiški prvak Lev Trocki, ki je moral bežati iz Rusije in se končno zatekel v Meksiko, je bil pretekli teden ubit v svojem stanovanju. Po sedanjih ugotovitvah ga je ubil neki belgijski komunist, ki se je takoj po obedu splazil v Trockijevo stanovanje in ga spečega s kladivom pobil.

Lev Trocki je bil Jud in se je preje pisal Leib Bronstein. Bil je sin veleposestnika v Ukrajini. Zaradi svojih revolucionarnih idej je moral dvakrat v sibirsko pregnanstvo. Po boljševiški revoluciji je zavzemal vodilna me-

sta v sovjetski vladi. Bil je komisar za zunanjo politiko in kot tak podpisal mir v Brest Litovsku. Nato je prevzel vojni komisariat in organiziral rdečo armado. Bil je zelo sposoben, a častihlepen mož, ki ni mogel trpeti nikogar nad seboj. Še za časa Lenina se je proti Trockem organizirala močna skupina boljševiških prvakov. Po Leninovi smrti se je pričela tekma med železnim Gruzincem Stalinom, ki je imel v rokah ves aparat boljševiške stranke in Trockem. Zmagal je Stalin. Trocki je bil izgnan. Potikal se je po vsej Evropi, dokler se ni zatekel v Mehiko. Tu ga je dočakala smrt.

Ubijalec je bil takoj aretiran. Pri zaslišanju je izjavil, da je bil pristaš Trockega, a je nad njim obupal in ga je zato ubil.

**ČITAJTE IN NAROČAJTE
„KMETSKE LIST“!**

Doma in drugod

Odkritje spomenika Viteškemu kralju Aleksandru I.

Odkritje spomenika Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju bo v petek, dne 6. septembra na rojstni dan kralja Petra II. Po dosedanjih pripravah bo udeležba iz vse Slovenije ogromna. Vsa narodna in kulturna društva so prijavila svojo udeležbo s prapori. Če-

trtinska voznina je odobrena. Delovni odbor za odkritje spomenika ima svoje prostore v društveni pisarni pododbora Udruženja rezervnih oficirjev na Kongresnem trgu v Ljubljani. Delovni odbor daje vsa potrebna pojasnila in informacije udeležencem odkritja spomenika.

Obletnica sporazuma

V ponedeljek 26. avgusta je minilo leto dni, odkar je bila ustanovljena banovina Hrvatska kot posledica sporazuma med predstavnikom krone Dragoš Cvetkovičem in zastopnikom Hrvatov dr. Vladimirjem Mačkom. Odločilna bitka za sporazum s Hrvati se je bila na skupščinskih volitvah decembra 1938 l.

Ta sporazum pa ni dokončno preuredil naše države in zarisal definitivne meje banovini Hrvatski, niti do kraja prenesel kompetenc iz Beograda na Zagreb.

Sporazum, ki je bil dosežen med dr. Mačkom in Cvetkovičem, so kljub temu načelno pozdravile vse stranke, tudi opozicijske. Pozdravili smo ga tudi Slovenci, ki pri njem nismo sodelovali. Niti Srbi, niti Slovenci pa se nismo strinjali z načinom, kako se je pričel sporazum izvajati. Opozicija je izvajanje sporazuma kritizirala, ker smatra, da je prav to krivo, da sporazum ni rodil v psihološkem pogledu onih uspehov, ki jih tak državni akt ne more pogrešati. Nič manj nedostatkov pa ni pokazal način izvajanja sporazuma v našem gospodarskem in socialnem življenju. Vladajoče stranke so same z najostrejšimi besedami obsodile te nedostatke.

Posebno je treba poudariti, da je prišla s sporazumom na upravo naše države HSS in z njo so prevzeli Hrvati vso odgovornost za usodo Jugoslavije. Po desetletni ostri opozicijski borbi, ki je slabila naše državno življenje na zunaj in na znotraj, imajo Hrvati odločujočo besedo v jugoslovenski vladi prav v času, ko se preoblikuje politično lice cele Evrope, ko se spreminja družabni ustroj vseh evropskih narodov in ureja nov gospodarski in socialni red.

Skrb nas vseh mora biti, da izide Jugoslavija neokrnjena iz sedanje svetovne vojne. Trdna odločnost in neomajno prepričanje mora vladati pri vseh Jugoslovenih, pri Srbih, Hrvatih in Slovencih, da smo usodno povezani eden na drugega in da izven meja Jugoslavije za nas ni življenja. In ker so Hrvati to misel v uvodnem besedilu sporazuma naglasili, ne sme biti nobenega pametnega in modrega politika, nobenega dobrega patriota in Jugoslovca, ki bi njihovih pridobitev s sporazumom ne priznaval.

Uredba o izvozu konj

Ministrski svet je na predlog trgovskega ministra predpisal uredbo o izvozu konj, ki določa, da se sme izvoz konj vseh vrst vršiti samo na osnovi izvoznega potrdila, ki ga izda direkcija za zunanjo trgovino. Oblastveni organi ne smejo dovoliti nakladanja, odnosno izvoza konj brez tega izvoznega potrdila. Skupno količino in vrsto konj, ki se smejo izvoziti, določi za vsako četrtletje trgovski minister na predlog sveta za zunanjo trgovino, ki predloži tudi načrt za razdelitev skupne količine konj na posamezne države.

Zaradi zaščite interesov konjerejcev se sme izvoz konj vršiti samo s posredovanjem onih organizacij splošnega gospodarskega značaja, ki jih pooblasti trgovski minister po predlogu banskih uprav. V vsaki banovini more biti samo ena organizacija pooblaščenca za izvoz konj.

Odkup konj se vrši pod kontrolo komisije za promet s konji. Dan in kraj odkupa določijo pooblaščen banovinske organizacije v sporazumu z direkcijo za zunanjo trgovino. V komisiji imenuje trgovski minister enega predstavnika direkcije, enega vojaškega veterinarja na predlog vojnega ministra in enega veterinarja na predlog kmetijskega ministra. Trgovski minister lahko določi več takih komisij. Na Hrvatskem določi komisije ban. Pooblaščen banovinske organizacije za izvoz konj so pod neposredno kontrolo direkcije za zunanjo trgovino, ki po svojih organih lahko pregleda poslovanje in poslovne knjige. Na Hrvatskem vrši ta pregled trgovski oddelek banske oblasti. Pooblaščen banovinske organizacije, ki se ne bi držale predpisov te uredbe ali navodil direkcije bodo kaznovane z globo 500 do 50.000 din. V ponovnem primeru se jim odvzame pravica posredovanja pri izvozu konj. Kazen izreče trgovski minister, odnosno hrvatski ban na predlog direkcije in po zaslišanju strokovnega odbora. Gornja uredba ne velja za izvoz konj za klanje.

**V vsako hišo
„Kmetški list“**

„EKONOM“

R. Z. Z. O. Z.

V Ljubljani, Kolodvorska ulica 7

(v lastni hiši)

Telefon interurban 25—06

Dobavlja vse deželne pridelke, kakor: pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. Mlevske izdelke: pšenični zdrob, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zdrob, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ješprenj, kaša. Poljske pridelke: krompir, fižol, zelje, sadje, seno in slamo. Stalna zaloga vseh umetnih gnojil (rud. superfosfata, kalijeve soli, Tomasove žindre, nitrofoskala, apnenega dušika, čilskega solitra itd.), cementa in drugo glavno zastopstvo za Slovenijo oprekarne »Ilovac«, Karlovac za vse vrste zidne in strešne opeke.

Nesreča potniškega letala

V četrtek, 22. avgusta, se je dvignilo veliko potniško letalo na zagrebškem letališču in odletelo z devetimi potniki proti Splitu. Vreme je bilo deževno in viharo. Ker letalo ni pristalo na splitskem letališču ob določeni uri, so pričele oblasti takoj s poizvedovanjem. Pojavil se je namreč sum, da se je dogodila letalu nesreča nekje v dalmatinskih gorah. Uprava za letalski promet je preiskala na posebnem letalu progno od Zagreba do Splita. Našla ni nikjer sledu o pogrešanem letalu. Na vsem terenu so križarile vojaške in orožniške patrolje in iskale ponesrečence. Tudi na stotine kmetov je pomagalo pri poizvedovalni akciji. Vse do sobote niso mogli najti ničesar. V soboto pa je naletel kmet Visak kakih 15 km od vasi Medak pod Velebitom na popolnoma razbito potniško letalo. Vsi potniki in oba pilota so bili ubiti. Ponesrečenih je bilo 11 oseb. Med njimi so: šef-pilot Vladimir Striževski, radiotelegrafist Dušan Petrovič, uradnica Vita Otoničar iz Ljubljane, tajnik francoskega poslanstva Maurice Peyregne, Švicar dr. Waldhausen in njegova soproga, zagrebški odvetnik dr. Vranič in njegova soproga, trgovec Albert Hartman, inž. Mira Rechnitzer in Weinberger.

Letalo se je razbilo ob najvišjem vrhu Velebita. V temnih, gostih oblakih pilot ni videl pred seboj špice visoke gore in se je zaletel v skalo 20 m pod vrhom. Udarec je bil strašovit. Trupla ponesrečencev so bila razmetana 100 m daleč od kraja nesreče.

Z velebitsko nesrečo je padel tretji ruski pilot, ki je veljal za najboljšega in najspolnejšega letalca v naši državi. V ljubljanski okolici sta se ponesrečila pred leti ruska pičota Nikitin in Jarošenko, sedaj jima je sledil na usodni poti še Striževski.

Ljubljanski velesejem

Letošnji Ljubljanski velesejem bo prirejen kot 47. razstavna prireditev. Trajal bo od 31. avgusta do 9. septembra. Obeta se nam več bogatih gospodarskih in drugih posebnih razstav. V splošnem delu bodo razstavljeni izdelki naslednjih industrijskih in obrtnih strok: Strojne in kovinske industrije, fine mehanike, radio in elektrotehnika, razsvetljava in kurjava, vozovi, motorna kolesa, kolesa, lesna industrija, usnje in konfekcija, tekstilna industrija, krznarstvo, kemična industrija in fotografija, papir in pisarniške potrebščine. Dobro bo zasedena živilska industrija, lep oddelek bo imelo stavbarstvo, kakor tudi glasbila, mnogo bo razstavljenih fine keramike, bižuterije, stekla in porcelana, obe-tajo se nam pa tudi razne privlačne novosti. Posebne, zaključene razstave bodo naslednje: Obširna bo pohištevna razstava. Mala obrt bo zastopana tako dobro, da bo tvorila že sama le-

po obrtno razstavo. Posebno pozornost bo zbu-
jala razstava o obrambi pred letalskimi napadi,
kjer bo ponazorjena aktivna in pasivna obram-
ba. Pri organizaciji te razstave sodelujejo: Za-
ščitni urad mestnega poglavarstva v Ljubljani,
ministrstvo vojske in mornarice, banska upra-
va, Državni higienski zavod in Gasilska zajed-
nica. Posebnost bo razstava pod naslovom »Zob-
na tehnika«, ki jo priredi Društvo zobnih tehni-
kov ob svoji 30letnici. Zveza gospodinj bo pri-
redila aktualno razstavo pod naslovom »Naša
vsakdanja prehrana«. Mimo tega bodo prireje-
ne še razstave: Cvetja in zelenjadi — Vrtnarski
odsek SVD v Ljubljani. Motorna in brezmotorna

letal ter modeli — ljubljanski Aeroklub »Naša
krila«. Perutnina, golobi, kunci — Društvo »Re-
jec malih živali« v Ljubljani. Turizem — Zvezi
za tujski promet v Ljubljani in Mariboru. Li-
kovna umetnost. Dne 8. septembra bo tekmo-
vanje jugoslovenskih harmonikarjev. Razstavljalci
imajo prevozne in trošarinske olajšave. Na na-
ših železnicah imajo obiskovalci velesojma brez-
plačen povratek. Na postaji morajo kupiti razen
vozovnice še rumeno železniško izkaznico za
2 din. Vozne olajšave veljajo za dopotovanje od
26. avgusta do 9. septembra, za povratek od 31.
avgusta do 14. septembra. Tudi letos bo imel
velesojem prostrano zabavišče.

Svet na prevesici

Kaj se danes dogaja, tega nihče ne ve. Ve-
mo samo to, da se svet nahaja na usodni pre-
vesici. Stare oblike sveta umirajo, nove nastaj-
ajo.

Mi smo v tem trenju trenutno neprizadeti,
vsekakor pa moramo vedeti, kaj v širokem
svetu mislijo. Glede tega (ne da bi hoteli biti
pristranski) nas pouči Churchillov govor, iz ka-
terelega objavljamo nekaj odlomkov.

Lord Churchill je nedavno govoril v par-
lamentu in je med drugim dejal:

V sedANJI VOJNI povzročajo znanstveni in
strateški načrti, da se sedaj bore celi narodi z
vsem svojim prebivalstvom. Strelski jarki te-
čejo skozi mesta in vasi. Če gredo v borbo celi
narodi, je to Angležem prav. Saj so Angleži
bolj enoten narod kakor katerikoli drugi na
svetu.

Pripraviti se moramo za dolgo vojno, je
nadaljeval Churchill, za kampanjo leta 1941 —
1942. Dve do tri leta niso dolga doba, niti v na-
šem kratkem življenju, ničesar pa ne pomeni
to v zgodovini človeštva. Naše energije v pri-
hodnjih letih pa ne bodo omejene samo na
obrambo. Z dejanji moramo prepričati Nem-
čijo, da lahko tudi udarimo. Pot k zmagi morda
ni tako dolga, kakor nekateri mislijo, naj pa
bo še tako težka ali huda, vzdržali bomo do
konca.

VZTRAJANJE NA POPOLNI BLOKADI

Govoreč o blokadi Nemčije, je poudaril
Churchill, da ima Anglija namen, da ostro blo-
kira vso Nemčijo, Italijo in vso Francijo, ka-
kor tudi vse one države, ki pridejo pod nem-
ško oblast. Tudi Nemci so proglasili blokado
angleškega otoka. Nemški cesar je storil isto v
svetovni vojni. Ničesar jim ne moremo očitati
zaradi tega. Ne moremo pa dovoliti, da bi se

pošiljala živila v države, zasedene po nemški
vojski, in bi se na ta način podaljševala vojna.
V tem oziru so bili podani mnogi predlogi, vse-
kakor z najboljšimi nagibi. Na žalost jih mo-
ramo odkloniti Nemci sami pravijo, da imajo
na podlagi svojega novega gospodarstva dovolj
živil na razpolago in da lahko zalagajo svoje
prebivalstvo. Ko so nemške čete zasedle Nor-
veško, so bile zaloge živil na Norveškem za-
dostne za prehrano njenega prebivalstva za eno
leto. Tudi vse druge države, ki so zasedene po
nemški vojski, so razpolagale z dovoljnimi za-
logami in znatno lastno produkcijo živil. Če
sedaj naenkrat res nimajo dovolj živil, je to
mogoče le zato, ker so jih Nemci zasegli. Treba
je tudi poudariti, da je mnogo najvažnejših ži-
vil mogoče uporabiti za produkcijo vojnega ma-
terijala. Pripravljeni pa smo proučiti, način po-
moči po zmagi nad Nemčijo. Po vsem svetu naj
bi se nakopičile velike rezerve živil, ki bi se
tako poslale sedaj narodom, čim bi bili osvo-
bojeni nemške okupacije.

VOJAŠKI POLOŽAJ

V nadaljnjem govoru je Churchill omenil,
da se lahko zgodi, da bo francoska vlada v Vi-
chyju vsak trenutek prisiljena, da stopi v so-
vražnost z Anglijo. Položaj za Anglijo je sedaj
tak, da lahko nemška letala v nekaj minutah
iz vseh smeri pridejo s svojih oporišč nad an-
gleško obalo. Če bi kdorkoli kaj takega dejal
v začetku maja, bi se bilo zdelo neverjetno.
Nihče pa ne bi verjel, da se vsedanem polo-
žaju ne počutimo samo močnejše, temveč da
smo tudi res močnejši nego tedaj. Angleški na-
rod in imperij se sedaj zavedata velike nevar-
nosti. Mnogi, ki so prej mislili na mir, mislijo
danes samo na nadaljevanje vojne. Anglija
se je utrdila ne samo v srcih prebivalstva, tem-

več tudi v obrambi otoka. V juliju so ogromne
količine orožja vseh vrst in municije prišle
preko Atlantskega oceana iz Zedinjenih držav,
ne da bi bili pri prevozu izgubili en sam top.
Tudi domače tovarne producirajo več nego
kdajkoli prej. Več nego dva milijona vojakov
v Angliji je že opremljenih s puškami, tri čet-
rtine izmed njih so že razvrščene v redne for-
macije. Nikdar prej ni razpolagala Anglija s
tako armado. Angleška vojna mornarica je se-
daj močnejša nego ob začetku vojne. Kljub te-
mu se je treba zavedati, da stojimo še pred
velikimi nevarnostmi, ki pa jim stojijo nasproti
tudi mnogi pozitivni momenti. Imamo vso osno-
vo, da lahko s zaupanjem nadaljujemo vojno,
če bo treba tudi sami in več let.

O LETALSKIH NAPADIH

Govoreč o dosedanjih letalskih bitkah je
dejal Churchill, da še niso dosegle po svojem
obsegu najvišje stopnje, temveč je pričakovati
še večjih sovražnih napadov. Nemčija bo vedno
bolj razvijala svojo letalsko aktivnost. Dosedan-
nji potek bitk je dal ugodne rezultate za An-
glijo. Število angleških izgub je razmeroma
majhno in uspešen sistem popravil omogoča,
da pridejo pokvarjena letala čim prej zopet v
akcijo. Od premoči v letalstvu bo odvisna naj-
brže odločitev v sedanji vojni.

Churchill je nato izrekel priznanje in za-
hvalo vsega angleškega naroda in imperija an-
gleškimi letalcem.

Po teh izjavah lorda Churchilla, o katerih
se kot nevtranci vzdržujemo vsake kritike, la-
hko sodimo, da bo vojna trajala še dolgo, zelo
dolgo.

Kako po drugi strani presojuje položaj
Nemci in Italijani, poročamo v zunanjepolitič-
nem pregledu. Lastno sodbo, če je v takem po-
ložaju sploh mogoča, naj si ustvarijo čitatelji
sami.

Mičurinova drevesnica

Eden največjih oddelkov velike kmetijske
razstave Sovjetske Rusije je »Mičurinov na-
sad«, ki naj vzporedno z drugimi podatki po-
kaže zasluge Mičurina, velikega ruskega stro-
kovnjaka, ki je kmetijstvo neumorno izpopol-
njeval na znanstveni podlagi. Glavno njegovo
načelo je bilo: Ne smemo čakati, da nam nara-
va sama nekaj podari, temveč je naša naloga,
da z vsemi sredstvi iz nje čim več dobimo. Mi-
čurin je v svojem delu šel tudi za tem, da do-
kaže, da je mogoče sadjarstvo z načrtnim de-
lom razširiti daleč proti severu. Mnogi njego-
vi uspehi so to trditev potrdili. Omenjeno naj
bo, da je bilo pod njegovim osebnim vodstvom
na današnjem ruskem ozemlju odgojenih čez
300 posebnih vrst in podvrst raznega sadja, ki
je prilagojeno poedinim področjem.

Ruska vojska

Švicarski list »National Zeitung« poroča o
spremembah v ruski vojski in o njeni priprav-
ljenosti naslednje vesti:

»Četudi se o številu ruskih divizij ob za-
padni meji močno pretirava, vendar ni najbrž
danes nobene nevojajoče se države, v kateri
bi bilo vse življenje tako podvrženo vojaškim
nujnostim in potrebam kakor v Rusiji. To pa-
da toliko bolj v oči, ker je ruska miselnost bi-
la doslej poudarjeno protimilitaristična. Ruske
množice pa se danes pripravljajo na spoznanje,
da je mir, ki ga uživajo, zelo varljiv in da se
mora zato tudi Rusija pripraviti za vsak pri-
mer. Samo v poslednjih 14 dneh smo lahko za-
beležili nekaj manifestacij, ukrepov in spre-
memb, ki opozarjajo na razvoj sovjetskega mi-
litarizma. Tako smo v ruskih listih čitali o
»dnevu telesne kulture«, »pomorskem dnevu«,

»letalskem dnevu«... Skoroda ne odprete ruskega lista, da ne bi v njem našli beležk o odlikovanju oficirjev in vojakov, pa videli slike in čitali življenjepise raznih novih generalov.

Odprava političnih komisarjev v rdeči vojski in njih podreitev vojaškim poveljnikom je najbolj zgovoren znak novega gledanja sovjetskih odločujočih krogov na vojsko in njene potrebe. Nič manj zgovorna ni v tem pogledu uredba o podaljšanju delovnega časa v vojni industriji vseh panog za eno uro. Nagla gradnja cest, kanalov, ter odlikovanja delavcev na železniški progi v gradnji med Kandalakšo in Kuolajärvijem na Finskem — vse to in še marsikaj govori o vojaških pripravah v velikem stilu.

Vzporedno s temi deli moramo zabeležiti tudi velike spremembe v vrhovnem vojaškem vodstvu, ki kažejo, da si hoče Stalin za vsak primer zagotoviti sodelovanje najboljših stratežev. Novi vrhovni poveljnik predstavlja nov tip ruskega vojskovodje. Iz vsega tega vidimo, kako zelo se je Rusija pod Stalinom oddaljila od one Leninove državne ideje, ki je v militarizmu videla le potrebno zlo. V primeri s pojmom ruske »velikodržavnosti« so komunistične ideje močno potisnjene v ozadje; one so danes le še sredstvo, ki se ga Rusija poslužuje v izvajanju svoje nove imperialne politike kot velesila. Ako bo med njo in kako evropsko koalicijo prišlo do oboroženega udara, bo komunistično-revolucionarni moment gotovo daleč zasenčen po imperialnem.

Praznik ruskega letalstva

Slično kakor je praznovala sovjetska Rusija dan svoje mornarice, tako so proslavili pretekli teden po vseh večjih mestih prostrane države dan ruskega letalstva. Največja parada

je bila v Moskvi. Nad Kremljem je 400 letal vseh mogočih tipov in velikosti izvršilo vrsto velikih akrobacijskih in vojaških poletov. Prireditvi so prisostvovala ogromne množice ljudstva. Prisotni so bili tudi Stalin, vsi člani ruske vlade ter ves diplomatski zbor.

Kmetjska mladina

IZ LOŠKE DOLINE

Naš kraj vedno označujejo kot industrijski kraj, toda kakor izgleda, bo v dogledni bodočnosti prevladoval kot izrazito živinorejski kraj. Kajti, tovorni avto vedno bolj izpodriva tradicionalne voznike.

L. 1928. je bila ustanovljena živinorejska selekcijska zadruga. Glavni cilj zadruge je bil predvsem izboljšanje živinoreje, prirejanje premovanja na vsaka tri leta, uvajanja montafonsko, v zadnjem času sivorjave živine itd.

Zadnja leta se je mnogo govorilo o ustanovitvi centralne mlekarne, pa je ostalo le pri besedah. Ker se proizvaja mleko nad porabo, so

kmetje začeli kupovati posnemalnike in pričeli izdelovati čajno maslo. Prodaja mlečnih izdelkov se vrši brez vsakega vodstva. Tucet posredovalcev kupuje od kmeta mlečne izdelke in jih oddaja dalje v Ljubljano. Zelo bi bilo umestno, da se to vprašanje reši na ta način, da bi se vršila enotna prodaja mlečnih izdelkov.

Za povzdigo naše živinoreje bi bilo potrebno, da zadruga dela na tem, da se napravi čimveč gnojničnih jam in da se dobe po znižani ceni umetna gnojila itd. Sedaj, ko so vzpostavljeni gospodarski in diplomatski odnosi s Sovjetsko Rusijo, bi bilo zelo potrebno, da naši kmetijski strokovnjaki vrše posredovanja o živinoreji, poljedelstvu in zadrugi v Rusiji.

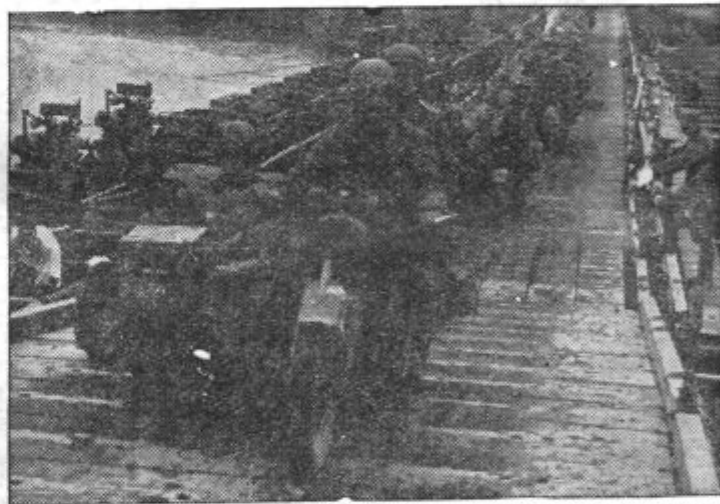
Tako bi vstali iz današnje brezbriznosti in ozkega lokalnega politikanstva, ko bi začeli s skupnimi gospodarskimi akcijami na vseh področjih.

V sedanjem ozračju ni mogoč noben napredek, dokler zavzemajo poedini člani gospodarskih zadrug na raznih sestankih stališče, da na vidno mesto v zadrugo mora priti le človek, ki

Levo: Prizor, ko gore ogromne zaloge olja v Brestu

Desno: Čez zasilni most hlte motorizirani oddelki

Mihajlo Šolohov:

Oče

V pisarni je postajalo vedno bolj glasno. Privedli so ujetnike. Prvi Danilo. Ko sem ga zagledal, me je od groze oblil hladen, mrzel znoj. Glavo je imel otečeno in kožo razdrapano. Z lica mu je v debelih curkih tekla kri. V lasih je imel debele volnene rokavice, ki so mu mahedrale okrog glave. Po mučenju so mu z njimi zadelali rane. Rokavice so kri popile in ostale prilepljene na lasih. Že na poti v vas so jih s svojim postopanjem naredili, takšne. Moj Danilo se je opotekal po hodniku. Nenadno me je zapazil in stegnil proti meni roke. Hotel se mi je nasmehitati, a oči je imel podplute s krvjo in desno oko je bilo polno sesirjene krvi.

Postalo mi je jasno: če ga tudi jaz ne udarim, bodo tudi mene na mestu pobili. Moji malčki bodo ostali sami na tem božjem svetu.

Ko je prišel Danilo do mene, mi je dejal: »Oče, batjuška, da si mi zdrav.« Iz oči so mu lile solze in izpirale kri. A jaz, jaz... jaz nisem mogel dvigniti roke; tako mi je otrpnila. Kot kos lesa. Čvrsto je ležala puška v mojih rokah in sunil sem mladeniča s kopitom... Tu sem ga zadel... Tu, nad ušesom... On je zaklical: »Uu — uuu«, dvignil roke pred obraz

in padel. Moji kozaki so se na ves glas smejali: »Udari, Mikišara, udari, zdi se, da si s svojim Danilom vse preveč nežen, udari, če ne bomo tudi tebi puščali kri!«

Komandant se je pojavil na stopnicah in izdrl nanje. No, njegove oči so se kljub temu smejele.

Tedaj so se vrgli kozaki na ujetnike. Izdrli so bajonete in jih pričeli z njimi na vso moč obdelovati. Zameglilo se mi je pred očmi in zdiral sem kar moči hitro po ulici. Vendar sem opazil kako so po tleh valjali mojega Danila. Narednik mu je potisnil v goltanec svoj bajonet. Samo še: »krrrrr...« je zajavkal Danilo in...»

Pod udarci vode so škripale čolnove deske in med koreninami drevja se je šumeče pretakala voda.

Mikišara je z nogo zajel prednji del čolna, ki se je dvignil iz vode. Iz pipe je stresel še žareč pepel in dejal: »Najin brod tone. Do jutri opoldne bova morala sedeti na drevju. Prokletstvo!«

Dolgo je molčal. Potem pa je znova pričel s svojim tihim, čemernim glasom:

»Jaz sem zaradi tega napredoval. — Mnogo vode je od tedaj že preteklo, pa še vedno slišim tu in tam ponoči nekaj kot da kdo grklja in golta, kot bi se davil.

Ravno tako kot takrat, ko sem poslušil grkljanje Danilovo.

Tako se oglašajo moja vest in me muči.

Tja v pomlad smo držali fronto proti rdečim. Pa pride tedaj k nam general Sekretjev in pognali smo jih daleč čez Don, prav tja v saratovsko gubernijo.

Čprav sem bil družinski oče, v službi nisem užival nikakršnih olajšav in to samo, ker sta bila sinova pri rdečih.

Prišli smo do Balašova. O najstarejšem, Ivanu, nisem ne vedel ne slišal ničesar. Toda nakrat se je pričelo med kozaki širiti — vrag vedi, kako se je to zvedelo! — da je prešel Ivan od rdečih k šestintrideseti kosaški bateriji.

Ljudje iz moje vasi so grozili: »Če Ivana ujamemo, ga potolčemo na tla kot psa.«

Prispeli smo v neko vas, in glej, tam je bila nastanjena šestintrideseta. Naglo so zgrabili Vanjko, ga zvezali in odvedli v pisarno. Tam so ga pošteno pretepli, potem pa so se obrnili k meni:

»Odvedi ga v polkovni štab!«

Od vasi do štaba je bilo kakih dvanajst vrst. Poveljnik naše stotnije mi je dal dokumente in mi rekel, gledajoč pri tem na stran: »Tukaj imaš papirje, Mikišara. Odvedi mladeniča do štaba. Če greš ti z njim, je bolj sigurno. Očetu ne bo skušal ubežati.«

bo mislil stare misli, vedno kimal in se zanašal, češ, bo že bog dal, da bo bolje itd.

To staro miselnost je treba odpraviti in jo nadomestiti z novo, ki bo imela življenja polno sposobnost. Posebno v tem obmejnem kraju je treba več gospodarskega elana, kajti le iz dobro urejenih razmer pridejo dobri Slovenci in dobri jugoslovenski državljani.

Mlad kmet

ŠT. PAVEL PRI PREBOLDU

Društvo kmetov in deklet v Št. Pavlu pri Preboldu priredi v nedeljo 1. septembra ob 15. popoldne **veliko tombolo** na vrtu gostilne Kač, po domače Govedič v Št. Lovrencu. Tombola bo združena z veselico, kjer bo dobro preskrbljeno za vsestransko domačo zabavo. V slučaju slabega vremena bo prireditev prihodnjo nedeljo.

Vabimo vse prijatelje naše kmetijske mladine, posebno pa še tovariše in tovarišice iz sosednjih društev, da se udeležijo naše prireditve. Naj ne bo tisti dan kmetijskega fanta ali dekleta, ki ne bi imel tombolske kartel!

Tajnik.

„Kmetijski list“ izhaja vsako sredo. Naročnina znaša letno 30 din, pollet. 15 din, za inozemstvo letno 50 din. Inserati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisov ne vračamo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Vojaške podpore

Ministrski svet je na predlog ministra za socialno politiko in finančnega ministra predpisal uredbo o spremembah in dopolnitvah uredbe o podporah rodbinam oseb, poklicanih v vojaško službo. Spremembe so v glavnem naslednje:

Členu 5. uredbe so dodala določba, ki pravi, da se rodbinam vpoklicancev, ki so umrli na vojaški vežbi, dodeli podpora tudi za čas treh mesecev po smrti vojnega obvezanca, če nimajo pravice na pomoč ali podporo po kakšnem drugem zakonskem predpisu. Čl. 7 uredbe je dopolnjen z določbo, ki pravi, da lahko prošnja za rodbinsko podporo predloži tudi vojni obvezanec preko vojaške edinice, v kateri služi, pri čemer označi osebe, za katere zahteva podporo. Take prošnje mora vojaška edinica brez odlaganja poslati občini, pri kateri stanuje rodbina vojaškega obvezanca s poročilom, da je vojaški obvezanec v vojni dolžnosti in za kakšen čas je pozvan. Občinska uprava pozove v tem primeru označene osebe, da dajo svojo izjavo.

Važna je nova določba čl. 10., ki pravi, da mora odbor za podpore izdati odločbo v treh dneh, če ni potrebna dopolnitev dokazov. Čl. 14 se dopolni z določbo, da mora prošilec, ki se zavrne, vložiti pri odboru za podpore pritožbo pismeno ali na zapisnik v roku 15 dni.

Novi čl. 18a določa, da se s kaznijo 50

do 500 din kaznuje odgovorni samoupravni organi, ki pravočasno in pravilno ne postavijo prošnje pristojnemu odboru za podpore ali nemarno in brezvestno vrše poverjeno jim naloge. Z isto kaznijo se kaznuje tudi član odbora iz vrst občinskih odbornikov ali občinskih uslužbencev ki brez upravičljivega razloga ne pride na sejo odbora. Novi so tudi predpisi o nadzorstvu nad poslovanjem odborov, ki pripada pravosodnemu in socialnemu ministru.

OD 31. AVGUSTA
DO 9. SEPTEMBRA

Ljubljanski velesejem

Razstava industrijskih in obrtniških izdelkov.

Posebne razstave: Pohištvo. Mala obrt. Turizem. Motorna in jadralna letala. Zашčita pred napadi iz zraka. Zobna tehnika. Naša vsakdanja prehrana. Cvetje in povrtina. Perutnina, kuncl, golobi. Likovna umetnost.

Zabavišče. — Toti teater. Tekma harmonikarjev 8. IX. Žrebanje daril za obiskovalce.

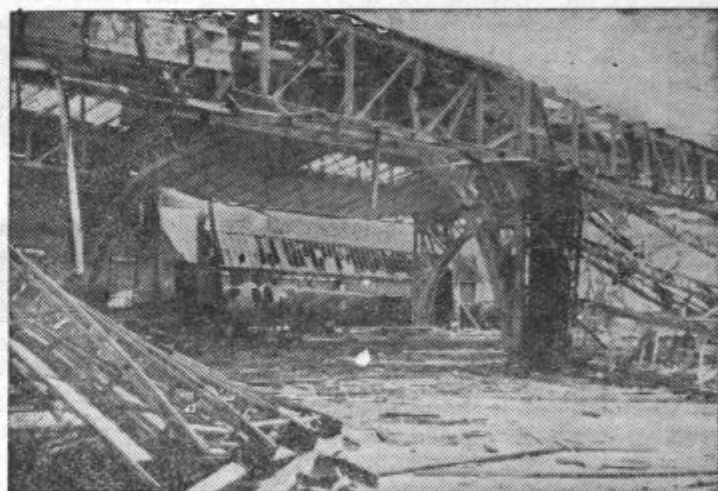
Polovična voznina na železnici in parnikih.

*Na postajni blagajni kupite rumeno železniško izkaznico za din 2.—.

Levo: Porušen most čez reko Maas

Desno: Letalski hangarji na nekem francoskem letališču

Razumel sem, kaj so nameravali. Zapovedali so, naj ga peljem jaz, ker so mislili, da bom vprav lastnega sina izpustil. Pozneje bi ga ujele pa bi oba skup pobili.

Stopil sem v sobo, kjer je bil zaprt Ivan in dejal straži:

»Dajte mi ujetnika. Moram ga odvesti do štaba.«

»Kar se nas tiče, ga vzemi,« so odvrnili, »mi nimamo kaj početi z njim.«

Ivan si je ogrnil suknjo. Kapo je nekajkrat v rokah obrnil, potem pa jo je vrgel na klop.

Zapustila sva vas. Pot je vodila čez breg. Molčal sem in on tudi. Večkrat sem se ozrl, ker sem se hotel prepričati, če naju opazujejo. Tako sva prešla skoro pol pota. Prišla sva do neke kapelice. Tedaj se obrne Vanjka k meni. Z otožnim glasom mi pravi: »Oče, v štabu me bodo ubili. V smrt me vodiš. Ali je tvoja vest otrpnila?«

»Ne, Vanja,« sem rekel, »moja vest ne spi.«

»Nimaš usmiljenja z menoj?«

»Tako žal te mi je, mladenič, da mi srce poka v prsih.«

»Če te mi je žal, potem ne izpusti. Glej, saj sem še tako malo živel.«

Padel je na kolena. Stokal je pred menoj. Odgovoril sem mu: »Pojdi, da prideva do pobočja. Takrat steci, jaz pa bom parkrat ustrelil v zrak.«

In pogled, kot dečekse ni nikdar raznežil.

Sedaj pa se mi je vrgel okrog vratu in mi poljubil roke...

Še dve vrsti sva hodila. Ivan je spet molčal, jaz pa tudi. Prišla sva do pobočja. Ivan se ustavi.

»Ostani mi zdrav, oče. Če ostaneva oba živa, bom do konca življenja skrbel zate. Nikoli ne boš slišal od mene grobe besede.«

Objel me je, v meni pa se je trgalo srce.

»Beži, otrok!« sem mu rekel. Zbežal je raz pobočje. Ves čas se je obračal in mi mahal z rokami. Pustil sem ga, da je bežal kakih štiri-deset korakov. Tedaj sem snel puško, pokleknil, da mi ne bi drhtela roka in sprožil... Ravno v križ sem ga pogodil.«

Mikišara je dolgo iskal po žepu tobak, naposled je nalahko prižgal ogenj, ga pritaknil k pipi in zakadil. V dlani je držal vžigalnik. V obrazu so mu migotale mišice. Izpod nasrčnih obrvi so gledale njegove oči trdo in brez kesanja.

»Tedaj... je stekel še za nekaj korakov. Prijel se je zatrebuh in se obrnil proti meni: »Oče... zakaj...?« Padel je in noge so mu začele nalahko drgetati. Pritekel sem do njega. Obračal je oči, iz ust pa so mu silile krvave pene. Mislil sem, da je konec. Da umira. No, še enkrat se je dvignil in iščoč mojo roko rekel: »Oče, otroka imam in ženo...« Glava mu je

klonila. S prsti je hotel zamašiti rano. Seveda, kri mu je vrela med prsti... Hropel je. Legel je vznak in me ostro pogledal, a jezik mu je postal že težak. Še nekaj mi je hotel reči, čul pa sem samo: »O-če, o-če, oh...« V oči so mi stopile solze in spregovoril sem: »Vanjuška, prevzemi ti moj trnjevenec. Res, ženo in otroka imaš. A jaz jih imam sedem. Če bi te izpustil, bi me ubili kozaki, moji otročički pa bi morali na pot beračev.«

Še nekaj časa je ležal, potem je izdihnil. Mojo roko je držal v svoji. Snel sem mu suknjo in čevlje, mu pokrtil z ruto obraz in se vrnil v vas...

Sedaj pa presodi ti, dobri človek, če nisem radi otrok veliko pretrpel in vsled njih osivel. Za nje sem garal. Da jim preskrbim vsakdanjega kruha. Ne podnevi ne ponoči nimam radi njih miru... In pravijo mi kot Nataša: »Ne morem sedeti z vami, oče...« Kako naj vse to prenašam...?«

Čolnar Mikišara je povsili glavo. Tedaj uperi v mene svoj nepremični pogled. Izza njegovih pleč se je videla zora, motna in meglena. Z desne obale se je iz skupine črnih jablan zaslislal z gaganjem divjih gosi pomešan zaspan in od mraza zahrpljen glas:

»Kje neki tičiš, vražji Mikišara! Alo sem s čolnom...!«

(Prevel J. Ž—r.)

Poziv kmetovalcem naj sejejo oljnato repico

Direkcija za prehrano je izdala kmetovalcem poziv, naj seje oljnato repico. Olnato repico je treba posejati že v prvih dneh septembra. Direkcija za prehrano bo kmetom dajala seme brezplačno, in sicer preko Prizada. Kmetovalcem je za prihodnjo pomlad zajamčena odkupna cena 5 din za kilogram. Kmetovalci naj se zaradi informacij in semena obrnejo na Prizad. Pridelovanje oljnate repice je zlasti koristno, ker je to prvi pridelek, ki ga kmet lahko vnovči.

Odkupna cena za laneno in bučno seme

Direkcija za prehrano bo prav tako preko Prizada dala kmetovalcem brezplačno na razpolago seme za sejanje ozimnega lanu ter opozarja, da je za odkup zajamčena cena 6 do 7 din za kilogram. Po tej ceni bo Prizad odkupil ostanek letošnjega pridelka in prihodnjo pomlad laneno seme novega pridelka.

Letos in prihodnje leto bo direkcija preko Prizada kupovala tudi bučno seme in bo plačala 4 din za kilogram. Direkcija je izdala poziv kmetom, naj zbirajo bučno seme, ki ga bo v kratkem pričel odkupovati Prizad.

Kri našega naroda

Zagrebski »Jutarnji list« je objavil pod gornjim naslovom dolg članek v katerem opisuje žalostne slike, ki se dogajajo v okolici Zagreba ob nedeljah, ko teče kri zaradi pijančevanja in pretepanja med kmetsko mladino in pravi med drugim:

»Obiščimo samo naše bolnice, zaslišimo naše zdravnike, oglejmo si naša pokopališča in popjdimo ponoči po cestah skozi hrvatske vasi, pa bomo marsikaj spoznali. Kar bomo videli in spoznali, nas bo navdalo s strahom in grozo. Bilance naših »birtij«, žegnanj in proslav so strašnejše, kakor si jih moremo predstavljati. Preglejmo kriminalno kroniko naših listov in se zamislimo. V nedeljo sta bili dve žegnanji na cesti Zagreb — Krapinske Toplice. V ponedeljek je bilo pripeljanih samo s teh dveh proščanj 25 ranjencev v razne bolnice. Ranjenci so žrtve noža, kolov in kamenja. Bile so tudi smrtne žrtve. Ko smo se vozili po tej cesti, smo srečali zdravnika, ki je vozil ubitega moža. Na cesti so nas z golimi rokami ustavljali pijani mladeniči in bili s pestmi po naših avtomobilskih svetilkah. Ob poti smo srečali celo vrsto polomljenih koles in pobitih ljudi. Na cesti smo našli težke obcestne mejnike, ki so jih ljudje postavili nalašč sredi ceste.«

Iz naših krajev

× **Hrvatski ban je razpustil vse prostozi-darske lože na Hrvatskem.** »Hrvatski list« odobrava banov ukrep in pravi, da ne more na Hrvatskim obstojati nobeno tajno društvo.

× **Zagrebski velesejem bo otvorjen v soboto 31. avgusta in bo trajal do 9. septembra.** Na velesejmu bo zastopana industrija Nemčije, Italije, Češko-moravske in Madžarske. Za obisk velesejma je dovoljena polovična vožnja.

× **Nov katoliški škof v Skoplju.** Sarajevski pomožni škof dr. Milan Čekade je bil imenovan za škofa v Skoplju.

× **Nov pomočnik notranjega ministra.** Za pomočnika notranjega ministra je bil imenovan dosedanji podban v Nišu Živojin Simonović.

× **Jugoslovenski minister za telesno vzgojo Dušan Pantič je odpotoval pretekli teden v Nemčijo, da bo proučeval nemške športne organizacije.**

× **Hrvatska banovina je predpisala število učencev, ki bodo sprejeti prihodnje šolsko leto na hrvatska učiteljsišča.** V prvi razred bo sprejetih 320 fantov in 150 deklet. Učenci, katerih starši stanujejo na področju druge banovine, morajo imeti za vpis posebno dovoljenje banske oblasti v Zagrebu.

× **Strokovnjaki računajo, da bo znašal letošnji pridelek sladkorne pese okrog 100.000 vagonov, iz katerih bodo pridelali okrog 12.000 vagonov sladkorja.**

× **Hrvatski ban je ustanovil posebno Privilegirano gospodarsko družbo, ki bo prevzela na področju banovine posle beograjskega Prizada.** V Zagrebu bo ustanovljen tudi zavod za zunanjo trgovino.

× **V Zagrebu in njegovi okolici se je pojavilo od novembra lani pa do junija letos 65 steklih psov, ki so ogrizli vsak mesec do 100 ljudi.** Pasteurjev zavod je imel vedno dovolj opravka z ljudmi, okuženimi radi stekline in je preprečil strašne nesreče in smrti na tisoče ljudi.

× **Spor v HSS.** Med dalmatinskimi prvaki Hrvatske seljačke stranke je nastal hud spor Ostro se pobijajo med seboj zlasti odvetniki, pristaši HSS. Pa tudi po drugih krajih je prisio v vrstah HSS do takih sporov, da je morala poseči vmes vodstvo stranke in nekatere članke izključiti.

× **Iso Velikanović, nestor hrvatskih književnikov in novinar, ki ima zasluge zlasti v prevodni literaturi med Hrvati, je 21. t. m. v starosti 71 let preminul.** Pogreb je bil na stroške banovine Hrvatske.

× **Šola za zdravstvene pomočnike.** V šoli Narodnega zdravja v Zagrebu bodo 1. septembra odprli šolo za zdravstvene pomočnike. Absolventi te šole se nameščajo kot tržni nadzorniki, desinfektorji ali laboranti. V šolo se sprejemajo gojenci z najmanj šestimi razredi srednje ali njeje enake šole v starosti od 18. do 24. leta. Šola traje 18 mesecev ter je z zaključnim izpitom enakovredna srednji šoli z zrelostnim izpitom v pogledu kvalifikacij za uradniški položaj v socialni in zdravstveni službi. Gojenci, ki so doslej dovršili to šolo, so bili kmalu nameščeni v banovinskih, državnih ali mestnih službah. Prošnje se sprejemajo še nekaj dni. Vsa navodila dá šola Narodnega zdravja, Zagreb, Mirogojska c. 4.

× **Veliko električno centralo namerava zgraditi banovina Hrvatska v Fužinah, južno od Delnic.** Dela so se že pričela. Zaposlenih je 1500 delavcev. Centrala bo imela 73.000 konjskih sil. Gradbeni stroški bodo znašali 150 milijonov din.

× **Šest mesecev ne sme v gostilno Miklič Lojze, ker je v vinjenosti nasilen.** Ta odlok je izdalo ljubljansko okrožno sodišče.

Iz tujine

× **Ameriška vojska bo štela prihodnje leto štiri milijone mož.** Roosevelt zahteva takojšnjo uvedbo vojaške obveznosti in vpoklic 800.000 mož, ki jih je treba organizirati in izvežbati po modernih načelih. Nedavni manevri ameriške nacionalne garde so pokazali, da ameriški vojak ni dovolj vzdržljiv. Že pri marših 25 kilometrov občuti preveliko utrujenost, dočim marširajo evropski vojaki po 50 km na dan.

× **Produkcija vojaških letal v Angliji znaša sedaj že do 35.000 letno.** Poleg domače proizvodnje pa dobivajo Angleži še veliko število vojnih letal tudi iz Amerike.

× **Prekomorski topovi s katerimi streljajo Nemci na angleško obalo nesejo do 100 km po eno tona težke granate.** Daljnostrelni topovi bodo obstreljevali celo okolico Londona in bodo ščitili izkrcavanje nemških čet na angleški obali.

× **Nov rekord stahanovca.** O stahanovskem načinu dela, ki so ga uvedli Sovjeti, smo govo-

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

zadruga z neomejenim jamstvom v Ljubljani, bo od 2. septembra 1940 dalje izplačevala vse one hranilne vloge, ki dne 1. marca 1935 niso presegale zneska od din 10.000. Vse nedvignjene vloge se prenesejo 31. decembra 1940 na novi račun, kjer se bodo obrestovale po normalni obrestni meri.

rili že v »Zakladih ruskega gospodarstva«. 24. t. m. poroča beograjska »Politika«: V Doneckem premogovnem bazenu je rudar Ticanin za prvih šest mesecev tega leta nakopal 120 vagonov premoga in s tem postavil v kopanju premoga svetovni rekord. Ticanin je izumil nov način kopanja premoga, ki delo znatno pospeši. Njegov način kopanja je uveden že po vseh premogovnikih Doneckega bazena.

× **Manevri ruske vojske.** V moskovskem vojnem okrožju so se vršili te dni veliki manevri ruske vojske, pri katerih so vežbali predvsem tanki, letalstvo, padobranci in motorizirane čete. Manevre sta vodila maršal Timošenko in Budjenez.

× **Francoska vlada je upokojila 150 generalov.** Upokojitve so v skladu z določbami premirja z Nemčijo in Italijo.

× **Prvo obletnico nemško-sovjetskega sporazuma so z daljšimi članki zabeležili vsi nemški in ruski časopisi in podčrtavali njegov zgodovinski pomen.** Rusko časopisje je mnenja, da ne obstoja med obema državama noben spor, ki bi mogel povzročiti vojno. Sporazum pred letom dni je odpravil med njima sovraštvo, ki so ga netili vojni hujskači.

× **Angleška letala so že večkrat preletela švicarsko ozemlje, ko so bombardirala italijanska mesta.** Italijanska vlada je protestirala, ker ni Švica ničesar storila proti kršenju njene nevtralnosti.

× **Orjaško vojno letalo so zgradili v Ameriki.** Letalo bo moglo preleteti Atlantski ocean brez pristanka na vmesni poti. Letalo bo opremljeno s težkim topom in večimi strojinicami.

× **Ameriški minister za mornarico Knox dopušča možnost poraza Anglije v teku naslednjih 60 dni.**

× **Angleški maršal Ironside je bil imenovan za vrhovnega poveljnika vojaških sil v Indiji.** Svoje novo službeno mesto bo nastopil po novem letu.

× **Newyorški komunisti so poskušali prepepljati telo Leva Trockega v Newyork in mu tam prirediti slovesen pogreb.** Mehiška vlada je prevoz trupla zabranila.

× **Angleška letala so pretekli teden bombardirala predmestja Berlina.**

× **Radovedneže opozarja angleška vojaška oblast, da naj ne hodijo gledat poškodb, ki so jih napravila nemška letala, ker se izpostavljajo nevarnostim in ker ovirajo reševalna dela.**

× **Švedska je izgubila od začetka vojne 64 ladij v vrednosti nad 200 milijonov švedskih kron.** Švedska je sicer nevtralna država, toda vojna ji ni prav nič prizanesla.

× **Glavno mesto Kitajske Čungking, kjer ima sedaj svoj sedež Čangkajšekova vlada, so japonska letala popolnoma porušila.** Več sto letal je bombardiralo mesto dan in noč. Čangkajšek je vsled tega premestil vlado drugam.

× **Nova japonska vlada kneza Konoja je pričela uvajati totalitarni režim na Japonskem.** Najprej je razpustila vse politične stranke. Mesto parlamenta bo ustanovljen poseben zakonodajni svet, ki bo sestavljen iz zastopnikov gospodarskih in socialnih ustanov. Štel bo 300 članov.

× **Sovjeti imajo na morju dandanes okrog 350 podmornic,**

× **Zedinjene države, ki štejejo 130 milijonov prebivalcev imajo v mirnem času samo 165.000 mož suhozemne vojske.**

■ **Sovjeti bodo v Rimu** zopet imeli svojega stalnega poročevalca za rusko službeno agencijo TASS. V Italiji že več let ni bilo nobenega sovjetsko-ruskega novinarja.

■ **Nemška okupacijska oblast** je v Franciji izdala naredbo o zaustavitvi železniškega prometa vzdolž vse atlantske obale.

■ **Danska je Slovaško** začetkom tega meseca pravno priznala.

■ **Japonski bombarderji** so v tem mesecu v roku 24 ur štirikrat bombardirali kitajsko mesto Cunking in s svojimi težkimi bombami razrušili in zažgali trgovski del mesta. V posled-

njih treh mesecih je to že 38 bombardiranje tega mesta.

Živkovič in Banjanin v Ljubljani

V petek sta prispela v Ljubljano g. Peter Živkovič, ki je prebil dalj časa v Rogaški Slatini in g. Jovo Banjanin, ki se je nastanil na Bledu. Oba sta obiskala tajništvo banovinskega odbora Jug. nac. stranke. Zvečer se je odpeljal g. Živkovič v Beograd, g. Banjanin pa na Bled.

Kaj se godi po svetu

POTOVANJE BESARBSKIH NEMCEV SKOZI JUGOSLAVIJO

Na temelju sporazuma med Rusijo in Nemčijo se vrši te dni veliko preseljevanje Nemcev iz Bukovine in Besarabije. Nad 200.000 Nemcev je na potu v Nemčijo. Prevoz se vrši po železnicah in po Donavi. Za prevoz po Donavi je naročenih 15 največjih rečnih ladij. Po železnici pa se pelje vsak dan po sedem vlakov nemških izseljencev preko naše države. V Prahu in v Zemunu sta zgrajeni dve veliki taborišči, kjer se nemški izseljenci vkravajo na ladje in vlake. Za prehrano skrbijo nemški odbori iz Jugoslavije.

LETALSKI NAPADI

na Anglijo so zopet v polnem razmahu. Ponoči od sobote na nedeljo so se koncentrirali novi nenadni nemški letalski napadi na London. Davi se je nemška ofenziva v neprestanih valovih nadaljevala. Prvič, odkar se je pričela vojna, so pričela nemška letala napadati neposredno tudi angleško prestolnico. Po svoji intenzivnosti je nemška letalska ofenziva preseгла včerajšnje napade. V Londonu so bili bombardirani štiri mestni okraji. Eden je v plamenih.

Nemške letalske formacije so predvčeraj-

šnjim in včeraj bombardirale tudi vse področje med Londonom in obalo, posebno ustje reke Temze, Ramsgate in Manston ter še nekaj drugih večjih mest. Razen na to področje so se predvčerajšnjim nemški letalski napadi koncentrirali na največjo angleško vojno luko Portsmouth, včeraj pa so se nemška letala pojavila tudi nad srednjo in severovzhodno Anglijo. Letalske akcije so tam na severu bolj tvegane kakor na jugu, ker lovski letala s svojim omejenim akcijskim radijem nemških bombnikov na tako daljnih poletih ne morejo spremljati.

Nemška letalska ofenziva se je pričela znova očitno po temeljiti reorganizaciji nemških letalskih sil, ki so jo izvršili Nemci v preteklem tednu, ko so napadi sami nekoliko ponehali. Predvčerajšnjim so nemška letala bombardirala posebno kraje v južnovzhodni in južni Angliji. Angleška protiletalska artilerija in skupine lovskih letal so se jim ponekod srdito postavile v bran in rezultat več letalskih spopadov kakor tudi intenzivne akcije protiletalskega topništva je bil, da je bilo predvčerajšnjim sestreljenih 47 nemških letal, kakor je bilo to objavljeno v posebnem službenem poročilu letalskega in notranjega ministrstva. Na angleški strani so izgubili 10 letal.

Med tem pa so tudi angleški bombniki nadaljevali svoje napadalne polete ter so v noči od petka na soboto bombardirali industrijske in vojaške ter prometne naprave v Porenju in Poruhrju, poleg tega pa so bombardirali tudi 20 letališč v severni Franciji, Belgiji in Nizozemski ter nekaj pomorskih oporišč. Posebno intenzivni so bili predvčerajšnjim angleški letalski napadi na področju med Calaisom in Brestom.

BOMBARDIRANJE POSTOJANK V FRANCIJI

Angleška letala so vedno znova sejala bombe na postojanke nemškega daljnostrelnega topništva. Napadla so tudi veliko vojaško in letalsko oporišče Vila Coublée pri Parizu. Nekaj letal je prodrlo nad južno Bretagno ter

Strahotno razdejanje, ki ga je povzročila nemška bomba v Le Havreu

O daljnostrelnih topovih

V preteklem tednu smo čitali in poslušali po radiu nemška, angleška in druga poročila, da so pričeli Nemci z vso silo streljati preko Kanala in da granate iz njihovih silno težkih topov vedno huje razbijajo angleška naselja na drugi strani obale. Poročila trdijo nadalje, da obvladajo Nemci s svojim težkim topništvom ves trgovsko pomorski promet v Rokavskem prelivu.

Zato smo čutili potrebo, da spregovorimo nekaj besed o artileriji in še posebej o težkem topništvu.

Beseda artilerija prihaja od latinskih besed argus (lok) in telum (kopje, puščica). Danes razumevamo pod artilerijo vse kar je v zvezi s topom: top sam, lafeta, topovsko strelivo, razne merilne priprave in nauk o tehniki topovskega streljanja.

Brez dvoma je, da je ravno artilerija odločila — pod dobrim strateškim vodstvom — skoraj vse odločilnejše bitke v svetovni zgodovini. Že Rimljani so poznali osnove artilerijskega bojevanja in so imeli v ta namen posebne priprave iz prožnega lesa, ki so metale na precejšnjo daljavo težko kamenje ali večje kose železa. Smodnika ali topovske cevi seveda niso poznali. Tudi o Aleksandru Velikemu bi v tem smislu lahko govorili. Saj je ravno na principih artilerije zavzel na pohodu proti Indiji perzijsko mesto Kalikarnus, ko so od njega konstruirani metalni stroji metali vprav v sredo tega mesta ogromne goreče lesene baklje. Aleksandrovi stroji so imeli moč dometa od 400 do 500 m.

Topništvo v današnjem smislu se je porodilo in se pričelo razvijati šele z izumom smodnika. Razpravljanje o razvoju modernega topa do današnjih dni, ko nemško težko topništvo strelja čez Kanal, bi nas privedlo predaleč in tega nam niti naš skromno odmerjeni prostor ne dopušča.

Danes se omejujemo zgolj na aktualno vprašanje o nemškem težkem in dalekometnem topništvu.

Že med svetovno vojno so imeli Nemci izborne težke dalekometne topove, ki bi malone prinesli Nemčiji zmago. Sem spadajo predvsem topovi serije »Parizarjev«, kot jih je nazvala zgodovina. Najbolj znan top je bila »Debela Berta«, kot so jo Nemci nazvali.

23. marca 1918. je v sredi Pariza nenadoma v zraku nekaj završalo, potem grozovito eksplodiralo — ena izmed hiš je bila v trenutku v razvalinah in štiri ljudje so bili ubiti. Vsi preplašeni so se zazrli Parižani v jasno nebo, hoteli uzreti nemške bombnike ali zrakoplove. Toda teh ni bilo videti. Pod brezoblačnim nebom so krožili zgolj francoski lovski aeroplani, ki so iskali sovražnika. To je bilo ob 7. zjutraj. Prebivalstvo prestolnega Pariza je bilo na moč zbegano.

Nenadno se je s strani pariškega Vzhodnega kolodvora začula nova mogočna detonacija. Med množičnimi potniki je vzniknila velikanska panika: ubitih je bilo 8, ranjenih pa 13 ljudi. Vest o tej eksploziji se je bliskovito razširila po vsem Parizu. Dan je bil alarm za uzbuno. Tajinstvene eksplozije so se z vso silo začele v živce Francozov. Prebivalstvo se je

pričelo v masah odseljevati iz Pariza. Vrhovno poveljstvo je ob 10. dopoldne izdalo komunike, da je bil Pariz od nemških letal bombardiran. Čeprav ni bilo v zraku videti nikakega sovražnega letala, so se tajinstvene eksplozije dogajale do dveh popoldne na vsakih 15 minut. Zdaj v tem, zdaj v onem koncu Pariza. Francosko-nemška fronta pa je bila od francoske prestolnice oddaljena za celih 120 km!

Med tem, ko so preplašeni Francozi begali po Parizu, so v gostem gozdu, vsem prepletenim z bodečo žico, 12 km za prvimi nemškimi postojankami, nemški topniški oficirji veselo napijali na zdravje največjega topa nemške vojske — »Debele Berte«. Prav malokateri Nемец je vedel tedaj, kaj je to — »Debela Berta«. Bil je to ogromen top, največji na svetu. Postavljen je bil sredi močno nepretrdnega gozda na srednje veliki jasi. Da bi bila jasa in top sredi nje iz zraka neopazljiva, je bila čez vso jaso razpeta ogromna in močna mreža, na kateri so bile nametane najrazličnejše veje in trave. Maskiranje so izvršili Nemci tudi z drevjem in grmičevjem. Posebno je bila na ta način pred očmi francoskih letalcev kamuflirana (zakrita) železniška proga, ki je skozi gozd vodila do jase, koder so bila poleg »Debele Berte« še razsežna podzemna skladišča municije. Vojaštvo, potrebno za operiranje z »Debelo Berto« je imelo svoja stanišča ali pod zemljo ali pa v gozdovju poleg jase.

Ta največji top na svetu, nazvan »Debela Berta«, je bila torej tista zver, ki je s svojimi več sto kilogramov težkimi izbljuvki povzročala Parižanom in francoskemu generalnemu štabu takšen strah in preglavice.

bombardiralo oporišče v Duparu, severno od Bresta, pa tudi Lusier. Druga skupina angleških letal je prodrla preko Pariza še 100 km daleč do Orleansa in zasipala tamkajšnje letališče z bombami. Ta letala so bombardirala tudi letališči v Saint Omeru in v Mer-villeu. Izmed nemških obalnih topniških postojank pa so bile pri napadih predsinočnim najbolj prizadete one pri Arancelleu, v bližini Cap Grineea in v Dieppeu, kjer so angleška letala bombardirala tudi pristanišče naprave in ladjedelnico.

ROMUNIJA IN BOLGARIJA

sta se glede odstopitve Dobrudže v glavnem sporazumeli, Madžarski pa je Romunija odklonila njene zahteve. Trenutno so pogajanja prekinjena.

AMERIKA

se po soglasnem tujem in domačem mnenju bliža vojni. Ako je to res, se svetovna vojna šele pričinja.

ODNOŠAJI MED ITALIJO IN GRČIJO

so postali napeti zaradi umora albanskega prvaka Hodže, a so se kmalu pomirili. Toda naj-novejše vesti zopet govore o zaostritvi med obema državama. Italija zahteva, da se Grčija odreče angleškemu jamstvu. Ako bi Grčija ne prekinila z Anglijo in ne zavrnila njenega vpliva, bo Italija podprla albanske zahteve po severni pokrajini Grčije Epiru, kjer prebivajo Albanci. Italija hoče popolnoma izpodriniti Anglijo iz Sredozemskega morja in Balkana. Ker je dobila Grčija angleško jamstvo za svoje meje, predstavlja tako stanje največjo oviro v zasledovanju italijanske politike v Sredozemlju. Po novi ureditvi Evrope bo spadala namreč Grčija v vplivno področje Italije. Na grškem ozemlju želi Rim zgraditi svoja oporišča že pred napadom na Egipt in Suez.

Med tem pa je Anglija ponovila izjavo o svojem jamstvu za nedotakljivost grškega ozemlja proti vsakemu napadu in bo priskočila na pomoč z vsemi razpoložljivimi silami.

Važnost Somalije

Italijanske čete so zavzele pretekli teden še poslednja mesta angleške Somalije in obvladajo sedaj vso obsežno obalo od Džibutija do južnega dela italijanske Somalije.

Po končani bitki za britansko Somalijo in po umiku angleških čet je izdalo vrhovno poveljstvo italijanske armade poročilo, v katerem pravi, da je bilo zavzetje britanske Somalije določeno v italijanskih strateških načrtih.

Naloga mladega fašističnega imperija in

njegove kolonialne vojske, ki je sestavljena iz vojakov vseh plemen, ki se bore v italijanskih vrstah skupaj z enotami italijanske narodne vojske, črnih sraje in italijanskih letalskih sil, je bila v tem, da zavzame ta važni del britanskega imperija. Posebna strateška važnost Somalije je v tem, da omogoča nadzorstvo nad prometnimi zvezami med Rdečim morjem in Indijskim oceanom, t. j. med Indijo in Adenom, kakor tudi mimo Perima in skozi Bab el Mandeb.

Današnje razmere zahtevajo od našega kmeta, da svoje pridelke podvoji.

Dober pripomoček so ruška umetna gnojila. — Za ozimna žita, travnike, vinograde, sadonosnike:

Nitrofoskal-Z, 8:12:8; za krompir:
Nitrofoskal-II, 4:8:8; za povrtnino:
Nitrofoskal-I, 8:6:8.

Za kulture, ki rabijo dušik, je **apneni dušik** za naše razmere in podnebje najučinkovitejše in najcenejše dušično gnojilo. Plevel v ozimnah in jarinah uničimo z neoljenim apnenim dušikom, ki uničuje tudi razne škodljivce in golazen (muhe v smetišču in gnojnici) ter pospešuje kompostiranje in desinfekcijo organskih odpadkov.

Vsa strokovna navodila prejme vsakdo, ki se zanima za pravilno uporabo umetnih gnojil, pri:

Tvornici za dušik d. d.
 Ruše v Rušah

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lanene tropine ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi najugodnejše kupite pri domačem podjetju

„MEDIC - ZANKL“

tovarne olja, lakov in barv — družba z omejeno zavezo, lastnik Franjo Medić — Centrala v Ljubljani, podružnica v Mariboru — Ekspoziture v Beogradu in Novem Sadu — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

Razne vrste

zdravilnih zelišč

kupuje po najvišjih dnevnih cenah

KMETIJSKA DRUŽBA r. z. z o. z., LJUBLJANA
 Novi trg 3

Zahtevajte informacije — pošljite vzorce in ponudbe

Kmetski hranilni in posojilni dom

zadruga z neomejenim jamstvom

v Ljubljani — Tavčarjeva ulica 1

Žiro račun pri Narodni banki — Račun Poštne hranilnice 14.257
 Brzjav: „Kmetiskidom“ — Telefon št. 28-47

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun — Daje kratkoročna posojila — Eskontuje menice — Izvršuje ostale denarne posle — Nove vloge na knjižice in na tekoči račun vsak čas razpoložljive **4 do 5%** obrestuje po
 Za vse vloge nudi popolno varnost!
Zaupajte domačemu denarnemu zavodu!